

Zorg Proeftuin 'ONLINE buurten'

Ondersteuning van zorginnovatie in West-Vlaanderen

Op 10 februari nam ONLINE buurten, de Zorg Proeftuin West-Vlaanderen, een succesvolle start. Zorgorganisaties, bedrijven en patiëntenorganisaties met plannen om

opportuniteiten voor zorginnovatie te onderzoeken, zijn bij deze Zorg Proeftuin aan het juiste adres voor ondersteuning bij het uitwerken

en in de praktijk uittesten van hun projecten, producten en acties om ouderenzorg in de toekomst betaalbaar te houden.

Dirk De fauw: "Innoveren is een noodzaak, willen we het hoofd kunnen blijven bieden aan de vele uitdagingen die op ons afkomen."

'Vermaatschappelijking' van de zorg

De sector heeft de mond vol van 'vermaatschappelijking van de zorg'. Dat impliceert echter wel dat er heel wat verwacht wordt van de samenleving, familieleden en buurtbewoners. ONLINE buurten wil onderzoek doen naar de mogelijkheden van die vermaatschappelijking van de zorg. Daarom stelt het in de schoot van het project Zorg Proeftuinen een vernieuwende aanpak voor om uitdagingen als de vergrijzing, de stij-

gende zorgvraag, tekort aan personeel en budgettaire beperkingen aan te gaan. Want om de ouderenzorg betaalbaar te houden, moet die nu eenmaal op een andere manier georganiseerd worden.

Dirk De fauw (Voorzitter OCMW Brugge): "In de toekomst zal het inderdaad niet langer mogelijk zijn om louter met professionele zorg aan alle zorgvragen te beantwoorden. Die vermaatschappelijking van de zorg lijkt dus een noodzaak en evidentie, maar smeekt om innovatie. Informele actoren zoals mantelzorgers en vrijwilligers nemen momenteel namelijk al heel wat van die zorg voor hun rekening. Zomaar méér verwachten van hen is niet aangewezen. Onder innovatie binnen dat thema verstaan wij trouwens naast ondersteuning (ook via ICT) van die actoren, ook de diversiteit aan actoren die lokaal kunnen worden betrokken, nieuwe vormen van samenwerkingsverbanden met en tussen de reguliere zorgspelers en nieuwe methodieken om mensen te betrekken bij informele zorg."

Het waren de OCMW's van Brugge en Oostende die (in samenwerking met Aristoco, Blue Assist vzw, howest en Vives) eind 2013 succesvol de krachten bundelden om ook in West-Vlaanderen een Zorg Proeftuinproject op te starten.

Dirk De fauw: "Het OCMW wil een voortrekkersrol spelen in de opdracht om iedereen een menswaardig leven te garanderen en dus ook in het onderzoek naar de praktijk van de vermaatschappelijking van de zorg. Ook innovatie past in die context. We zijn ervan overtuigd dat innoveren en veranderen een noodzaak is, willen we het hoofd kunnen blijven bieden aan de vele uitdagingen die op ons afkomen. Intussen zijn we ruim een jaar verder en is de eerste

De OCMW's van Brugge en Oostende zetten samen hun schouders onder ONLINE buurten. Vlnr: Vanessa Vens (voorzitter OCMW Oostende), Dirk De fauw (voorzitter OCMW Brugge), Guy-Paul Libin (secretaris OCMW Oostende), Christian Fillet (secretaris OCMW Brugge)

gebruikerscommissie van het project ONLINE buurten een feit. En dat is niets te vroeg, want we zullen op vele nieuwe problemen geen antwoord kunnen geven met de oplossingen van vandaag en gisteren.”

“De organisatie van eerste- en tweedelijnszorg en ook van innovatieprojecten is een samenspel geworden tussen lokale besturen en de Vlaamse overheid,” vult Vanessa Vens (voorzitter OCMW Oostende) aan. “Onze verantwoordelijkheden in die context liggen op het vlak van netwerkvorming, regie, betaalbaarheid en toegankelijkheid. Zeker inzake thuiszorg maak ik me sterk dat het lokale bestuur het verschil kan maken.”

Guy-Paul Libin (secretaris OCMW Oostende): “Het initiatief is inderdaad aan de lokale besturen om innovatieve projecten op de rails te zetten, uiteraard in nauwe samenwerking met alle betrokken partners. Zie het als een regierol die we opnemen. In een latere fase kunnen we projecten en Proeftuin-initiatieven dan wellicht laten verzelfstandigen.”

Buurtgerichte zorg

De West-Vlaamse Zorg Proeftuin wil innovatie in de zorg ondersteunen om mensen de kans te bieden zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Concreet wil het daarvoor op initiatief van bedrijven en projectorganisaties en in samenwerking met buurtactoren en eindgebruikers innovatieve buurtprojecten ondersteunen die het collectief welbevinden in de buurt verhogen. “Om vraaggericht te kunnen werken in de huidige context van budgettaire beperkingen lijkt een buurtgerichte aanpak zelfs de enige werkbare manier”, vult Christian Fillet (secretaris OCMW Brugge) aan. “Het is trouwens een algemeen fenomeen dat overheden steeds meer burgers in hun initiatieven – die bijna per definitie een lokaal verankerd karakter hebben – gaan steunen.”

Vanessa Vens: “Vrijwilligers en burens via informele kanalen op buurtniveau inschakelen in het zorgproces is echter niet vanzelfsprekend om duurzame systemen te ontwikkelen binnen de uitgekozen experimenteelbuurten. Een draagvlak creëren bij de lokale bevolking is daarbij tegelijk het doel en het middel. Als die experimenten succes kennen, zijn die modellen vanzelfsprekend ook overdraagbaar naar andere buurten, gemeenten en steden.”

“Die ‘buurtgerichte zorg’ vraagt wel een grondige reorganisatie van de zorg en moet georganiseerd worden op maat van de buurt” waarschuwt prof. Dominique Verté. “Elke buurt is namelijk anders, heeft zijn eigen sterktes en zwaktes, geografie en demografie, is doorspekt met een eigen sociaal weefsel, is arm of rijk, al dan niet voorzien van aangepaste infrastructuur en (zorg)voorzieningen. Enkel zo is het mogelijk om mensen te versterken in hun eigen leefomgeving, een basisvereiste om hen langer thuis te laten wonen, de nodige zorgen te bieden en toegang te garanderen tot het hele zorgaanbod.”

ONLINE buurten kon bij de voorstelling van de eerste ‘gebruikerscommissie’ op heel wat interesse rekenen

Ondersteuning van zorginnovatie

Trajecten die één of meer opportuniteiten voor innovatie in de (thuis)zorg willen onderzoeken komen aan bod voor ondersteuning door ONLINE buurten. Bert Desmet (coördinator ONLINE buurten): “Voorwaarde is wel dat die passen binnen onze vooropgestelde onderzoeksdomeinen, namelijk: het waarderen van de mogelijkheden van elke inwoner, inspelen op de krachten van de mensen zelf en van de buurtdynamiek, het opzetten van nieuwe of vernieuwde samenwerkingen en de wil om informatie- en communicatietechnologie optimaal te benutten.”

“Die in steek van ONLINE buurten ligt trouwens ook perfect in het verlengde van de expertise van het OCMW en onze initiatieven uit het verleden,” vult Dirk De fauw aan.

Vertrekken van concrete noden en behoeften

Om projecten op te zetten binnen één van die onderzoeksdomeinen vertrekt ONLINE buurten altijd van concrete noden of behoeften. Die worden gedetecteerd en in kaart gebracht aan de hand van zelf opgezette focusgroepen, deelname in diverse overlegorganen en contacten met een uitgebreid netwerk. Met die noden in het achterhoofd gaat ONLINE buurten dan proactief op zoek naar de geschikte partijen om een project op te zetten en uit te werken.

Bert Desmet: “Zeker op het vlak van ICT wringt daar nog vaak het schoentje: zorgtoepassingen worden nog te vaak ontwikkeld vanuit het standpunt van de ontwikkelaar en niet vanuit dat van de ouderen en zorgverleners zelf. Door de rollen om te draaien proberen we met de projecten die we ondersteunen rechtstreeks op de concrete noden in een buurt in te spelen.”

Dat inspelen op de noden en behoeften die ouderen en informele zorgverleners zelf aanreiken wordt in de toekomst trouwens een must om per buurt de juiste oplossingen te kunnen aanreiken. Dat dit in de toekomst van de verschillende betrokken partijen een nieuwe manier van benaderen vraagt, hoeft geen betoog. Zorgverstrekkers zullen moeten leren samenwerken over de grenzen van hun organisatie, zuil en zelfs sector heen, ook met informele zorgverstrekkers.

Vanessa Vens: “Oostende is een echt laboratorium voor Vlaanderen op het vlak van vergrijzing en de innovatieve aanpak van de uitdagingen die daarmee samenhangen”

3 experimenteerruimtes

Om onderzoek ook effectief in de praktijk te kunnen uittesten, creëerde de ONLINE buurten Zorg Proeftuin drie unieke experimenteerruimtes in Brugge (Assebroek en Zeebrugge) en

Oostende (Westerkwartier). Bert Desmet: "Dit maakt het ons heel gemakkelijk om een testpopulatie te motiveren om deel te nemen aan een project, maar geeft ons tegelijk ook de mogelijkheid om van een bestaande infrastructuur gebruik te maken

en beroep te doen op de ondersteuning van een team en bestaande innovatietools. Kortom: het biedt bedrijven en andere initiatiefnemers een unieke

Bert Desmet (coördinator ONLINE buurten): "ONLINE buurten speelt in op de krachten van de mensen zelf, het betrekken van de buurt, de wisselwerking tussen formele en informele zorg en op digitale vaardigheden en sociale media"

testomgeving en waardevolle contacten met lokale organisaties om hun onderzoek verder uit te diepen." Ook via focusgroepen en co-creatiesessies met zowel ouderen als stakeholders uit de buurt, kan ONLINE buurten volgens Desmet een onderzoeksproject een extra 'boost' geven. Bovendien volgt de Proeftuin ook de effectieve impact van een project of product op het welbevinden van de ouderen en hun omgeving op de voet.

Bij elk van die experimenteerruimtes staat de betrokkenheid van buurtbewoners en -gebruikers centraal. Samen nadenken rond concrete initiatieven om zorg en welzijn in hun eigen buurt op te waarderen, creëert ook verbondenheid. De 3 buurten werden niet lukraak gekozen, aldus Desmet: "De deelgemeente Assebroek geldt als een eerder doorsnee regio, terwijl Zeebrugge een betrekkelijk geïsoleerde gemeente is

3 pilootprojecten:

Wijk aan zet

Wat?

Onderzoek naar hefboomen van vertrouwen en zelforganisatie door in 2 buurten rond specifieke thema's een buurtoverleg op te zetten. Daarin zijn 60 ouderen betrokken, maar ook andere actoren uit de wijk. Er wordt ook onderzocht of een ondersteunende applicatie mogelijk is.

Doel?

Te weten komen wat er nodig is om een zelforganisatie (in de vorm van een netwerk van buurthulp) rond hulpvragen op te zetten en draaiende te houden. Nagaan hoe men in de praktijk aankijkt tegen een digitaal buurtplatform.

Timing?

In maart 2015 werd een eerste buurthulpnetwerk opgestart in het Westerkwartier.

Trekker?

BlueAssist vzw

Ondersteuning?

ONLINE buurten helpt onder andere mee om ouderen te rekruteren, organiseert focusgroepen, leent iPads uit en leert hoe ermee te werken.

Woonzorgnetwerk Assebroek

Wat?

Een buurtgericht samenwerkingsverband waarin de actieve erkende voorzieningen uit de buurt uitgenodigd worden tot participatie om de ouderenzorg te optimaliseren.

Concreet: inwoners van Assebroek kunnen met vragen over wonen en zorg terecht bij een digitaal woonzorgloket. Een 'Quick Respons Service' moet een onmiddellijk antwoord geven op acute zorgvragen.

Doel?

Op buurtniveau afspraken maken om tot een doeltreffende en continue ouderenzorg te komen.

Timing?

Het woonzorgloket wordt opgestart in het voorjaar van 2015, daarna worden de verschillende doelstellingen projectmatig uitgewerkt.

Trekker?

De lokale dienstencentra van het OCMW.

Ondersteuning?

ONLINE buurten rekruteert ouderen, leent iPads uit, leert betrokkenen werken met tablets, organiseert co-creatiesessies en begeleidt gebruikerstesten.

met verhoogde kansarmoede-indicatoren. Oostende bakent de testpopulatie af in de oude arbeiderswijk Westerkwartier, ook een buurt die hoog scoort op de kansarmoede-indicatoren.”

Expertisenetwerk

ONLINE buurten bouwt aan een sterk expertisenetwerk. Zo brengt het 2 keer per jaar stakeholders samen met bedrijven, zorg- en welzijnsorganisaties met interesse voor innovatie in de thuiszorg en met aandacht voor het bevorderen van de levenskwaliteit bij ouderen”, legt Desmet uit: “Binnen dit netwerk helpt ONLINE buurten als draaischijf om innovatievragen te oriënteren, te voeden of eventueel op te starten in één van de testomgevingen. De eerste ‘gebruikerscommissie’ stond ook in het teken van de uitbouw van dit expertisenetwerk.” ■

ONLINE buurten creëerde 3 unieke experimenteeruimtes in Brugge en Oostende

iPad, da's straffe koffie

Wat?

Kwetsbare ouderen worden gedurende 8 weken in kleine groepjes wekelijks samengebracht om kennis te maken met een iPad en het buurtplatform. Tegelijk leren ze ook andere mensen uit de buurt kennen en bouwen ze zo aan een nieuw netwerk.

Voor wie?

65-plussers uit elke buurt die tot op vandaag geen internet gebruiken, maar ook vereenzaamde senioren en ouderen in een sociaal isolement en armoede krijgen voorrang.

Doel?

Dit project voert onderzoek naar het gebruik van een iPad (in combinatie met een buurtplatform) en de relatie met de leefbaarheid in de buurt.

Timing?

In Zebrugge loopt dit project sinds januari 2015, sinds eind februari is het ook in het Westerkwartier in Oostende opgestart.

Trekker?

OCMW Oostende.

Ondersteuning?

ONLINE buurten zet o.a. samenwerkingen met verschillende stakeholders in de buurt op, rekruteert ouderen, begeleidt ouderen tijdens de leersessies, leent iPads uit en volgt de impact van de leersessies op.

Uw idee of project?

Naast de reeds opgestarte pilootprojecten, is er binnen ONLINE buurten ook ruimte voor uw nieuwe ideeën en concrete projecten. De Zorg Proeftuin West-Vlaanderen richt zich hiervoor tot zowel bedrijven (zorg, ICT, telecom, logistiek), start-ups en ontwikkelaars als thuiszorg-, welzijns-, senioren- en mantelzorgorganisaties maar ook dienstencentra, ziekenfondsen, residentiële zorgverstrekkers, gezondheids- en zorgbeoefenaars, lokale overheden, patiëntenverenigingen, ...

Hebt u interesse of wil u meer info? Contacteer Bert Desmet, coördinator van ONLINE buurten:

0496/165945

bert.desmet@onlinebuurten.be

@ONLINEbuurten

ZORG PROEFTUINEN

Een proeftuin is een gestructureerde testomgeving waarin organisaties innovatieve technologieën, producten, diensten en concepten kunnen testen. Daarbij maken ze gebruik van een representatieve groep van eindgebruikers die als testers worden ingezet in hun eigen leef- en werkomgeving. Daarbij staat de eindgebruiker niet alleen centraal bij de evaluatie maar ook bij de ontwikkeling en bijsturing van zorginnovaties. Dit alles veronderstelt uiteraard open innovatie en een breed ecosysteem waarbij samenwerkingsverbanden ontwikkeld worden in de hele zorg- en waardeketen. Schaalgrootte, multidisciplinariteit en sectoroverschrijdende samenwerking zijn een absolute voorwaarde.

